

Adviescollege
toetsing regeldruk

> **Retouradres** Postbus 16228 2500 BE Den Haag

Aan de staatssecretaris Koninkrijksrelaties en Digitalisering
Mevrouw drs. A.C. van Huffelen
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Onze referentie MvH/RvZ/RS/HS/bs/ATR2413/2022-U083

Uw referentie

Datum 18 augustus 2022
Betreft Regeling voorzieningen Wet digitale overheid

**ATR, Adviescollege
toetsing regeldruk**
Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

Postbus 16228
2500 BE Den Haag

T 070 310 86 66
E info@atr-regeldruk.nl
www.atr-regeldruk.nl

Geachte mevrouw Van Huffelen,

Op 21 juni 2022 is de voorgenomen *Regeling voorzieningen Wet digitale overheid* (Wdo) voor toetsing aangeboden aan het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR). De Regeling geeft uitvoering aan bepalingen in de Wet digitale overheid.¹ Daarbij gaat het onder andere om regels over het gebruik van publieke identificatiemiddelen (DigiD). De nieuwe regeling komt voor een groot deel overeen met de huidige *Regeling generieke digitale infrastructuur* (GDI). Op onderdelen is sprake van aanvulling en actualisatie van bepalingen uit de bestaande regeling. Daarbij gaat het onder andere om de volgende punten:

- Het voorstel bepaalt dat DigiD op betrouwbaarheidsniveau laag en substantieel een jaar na overlijden van de gebruiker niet meer bruikbaar is (verval geldigheid DigiD);
- De gebruiker van DigiD kan voortaan de gebruiksgeschiedenis van de eigen DigiD inzien via www.digid.nl (inzagerecht gebruikshistorie);
- De gebruiker van DigiD dient verlies, diefstal, misbruik of geconstateerd oneigenlijk gebruik te melden via digid.nl (meldplicht);
- De gebruiker van MijnOverheid krijgt inzicht in de door hem aangeschafte erkende elektronische identificatiemiddelen (inzagerecht eigen middelen).

Toetsingskader

ATR beoordeelt de gevolgen voor de regeldruk aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

---

¹ De Wet digitale overheid legt de basis voor de verdere digitalisering van het openbaar bestuur, in het bijzonder het gebruik van elektronische identificatiemiddelen en de digitale voorzieningen in een gemeenschappelijke infrastructuur van de overheid.

1. Nut en noodzaak

Het voorstel vormt voor de meeste onderwerpen en bepalingen een voortzetting van de huidige *Regeling voorzieningen GDI*. Het college constateert dat in het voorstel geen sprake is van grote inhoudelijke wijzigingen over DigiD of MijnOverheid ten opzichte van de huidige praktijk. De aanpassingen zijn veelal aanvullingen en vormen enige uitbreiding van de dienstverlening met betrekking tot DigiD en de MijnOverheid-account. Het college ziet bij twee wijzigingen wel aanleiding voor een aandachtspunt ten aanzien van nut noodzaak van de wijzigingen en de effecten daarvan in de praktijk.

Verkorte vervaltermijn DigiD na overlijden en introductie van de meldplicht

Het voorstel regelt dat DigiD op betrouwbaarheidsniveau laag en substantieel een jaar na overlijden van de gebruiker niet meer bruikbaar is. Het voorstel regelt daarnaast een meldplicht bij verlies, diefstal, misbruik of oneigenlijk gebruik van DigiD. De toelichting bij het voorstel bevat geen specifieke onderbouwing van nut en noodzaak van de deze twee (concrete) wijzigingen. Uit de toelichting bij de regeling volgt wel dat de maatregelen passen in het bredere kader van de wet die onder andere verplicht om maatregelen te treffen om misbruik, diefstal, verlies of (ongewenste) verspreiding van DigiD te voorkomen. Het voorstel maakt echter niet duidelijk in hoeverre de wijzigingen hiertoe bijdragen en in hoeverre de huidige praktijk aanleiding geeft tot deze twee aanpassingen.

1.1 Het college adviseert nut en noodzaak te verduidelijken van de meldplicht bij verlies, diefstal, misbruik of oneigenlijk gebruik van een DigiD en van de verkorte vervaltermijn van een DigiD na overlijden.

Nabestaanden dienen vaak veel praktische zaken te regelen. De administratieve lasten komen veelal naast het gemis van een dierbare in een emotionele periode. De afronding van deze praktische zaken vergt vaak de nodige tijd. Soms duurt deze afronding dan ook langer dan een jaar. Dat komt bijvoorbeeld voor bij de afwikkeling van een testament of erfenis. Tegen die achtergrond ontstaat de vraag of de geldigheidstermijn van een DigiD tot maximaal één jaar na overlijden voldoende is. Het is mogelijk dat het gebruik van een DigiD na een jaar nog nodig blijkt. In ambtelijk overleg met uw ministerie is aangegeven dat deze termijn van één jaar voldoende wordt geacht en dat op basis van de uitvoeringspraktijk hierbij geen knelpunten worden voorzien. Volgens het college is het, gezien het maatschappelijk belang, passend dat bij deze nieuwe geldigheidstermijn monitoring plaatsvindt. Indien zich toch knelpunten in de praktijk voordoen, is het van belang dat spoedig maatregelen getroffen worden om (verdere) nadelige gevolgen voor nabestaanden te voorkomen.

1.2 Het college adviseert te monitoren of het verkorten van de vervaltermijn van een DigiD na overlijden, tot knelpunten leidt voor nabestaanden en in het geval die knelpunten zich voordoen tijdig maatregelen te treffen.

Bij eventuele maatregelen kan volgens het college worden gedacht aan het actief en passend informeren van nabestaanden over het vervallen van de DigiD van de overledene en/of het verlengen van de geldigheidstermijn van de DigiD.

2. *Minder belastende alternatieven*

Het voorstel bestendigt op veel punten de bestaande regels. Zo wordt een MijnOverheid-account aangemaakt voor personen vanaf 14 jaar.² Deze leeftijdsgrens is al in 2015 vastgelegd.³ Reden voor deze ondergrens was volgens de toelichting destijds dat 14 jaar de leeftijd is waarop men 1) te maken krijgt met overheidsinstanties die voor het eerst (digitale) post toesturen, 2) mag werken (waardoor jongeren te maken krijgen met de Belastingdienst) en vanaf die leeftijd de identificatieplicht geldt.^{4,5}

Digitale communicatie tussen burgers en de overheid is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Dat geldt ook voor de communicatie tussen de overheid en jongeren. Daarnaast geldt dat deze groep al vanaf 13 jaar (beperkt) mag werken en vanaf 12 jaar meerdere zaken met de overheid zelf kan en mag regelen. Zo geldt bijvoorbeeld dat een 12-jarige zonder toestemming van ouders een identiteitskaart kan aanvragen en zich mag registreren als orgaandonor.

Een MijnOverheid-account biedt de gebruiker de mogelijkheid om berichten van de overheid te ontvangen in de eigen Berichtenbox, (indirect) zaken te regelen met de overheid en om de persoonlijke gegevens in te zien die bij de overheid bekend zijn. Omdat ook jongeren onder de 14 jaar in toenemende mate contact hebben en zaken kunnen regelen met de overheid lijkt het opportuun om de leeftijdsgrens voor een MijnOverheid-account te verlagen. Daarmee wordt het voor deze jongeren mogelijk om (digitale) post van overheidsorganisaties, zoals de Belastingdienst, te ontvangen in de eigen Berichtenbox en om de persoonlijke gegevens in te zien die de overheid van hen bezit. Onderbouwde besluitvorming over de leeftijdsgrens is mogelijk als de voor- en nadelen van een verlaagde leeftijdsgrens inzichtelijk zijn. Deze informatie ontbreekt vooralsnog in de toelichting.

2.1 Het college adviseert de voor- en nadelen van een verlaagde leeftijd voor een MijnOverheid-account te onderzoeken en op basis daarvan onderbouwd te besluiten over de leeftijdsgrens voor een MijnOverheid-account.

Het college geeft in overweging om in het onderzoek ook de gedifferentieerde mogelijkheid te verkennen om een MijnOverheid-account op aanvraag beschikbaar te maken voor jongeren onder de 14 jaar. In dat geval zou er geen sprake zijn van een algemene verlaging van de leeftijd voor een MijnOverheid-account, maar kan het account op verzoek van de jongere (of diens ouders) beschikbaar worden gesteld.

---

² De MijnOverheid-account wordt aangemaakt voor rechthebbenden die 14 jaar zijn, beschikken over een Burgerservicenummer (bsn), diensten afnemen van de Nederlandse overheid en beschikken of kunnen beschikken over een erkend elektronisch identificatiemiddel (artikel 5, lid 1 van de nieuwe regeling).

³ Regeling voorzieningen GDI, Staatscourant, 2015, 37158.

⁴ Regeling voorzieningen GDI, Staatscourant, 2015, 37158.

⁵ Ten aanzien van de identificatieplicht geldt in beginsel de leeftijd van 14 jaar, daarop zijn twee uitzonderingen. In het openbaar vervoer geldt een identificatieplicht vanaf 12 jaar. In de zorg is er geen leeftijdsgrens verbonden aan de identificatieplicht.

3. Werkbaarheid

DigiD is voor veel burgers een belangrijk middel in het contact met de overheid. In 2021 waren er ruim 16,5 miljoen DigiD-accounts en vonden ruim 557 miljoen geslaagde authenticaties plaats met behulp van DigiD.⁶ Gelet op dit belang en het veelvuldig gebruik is een goede werkbaarheid van het middel essentieel voor passend contact tussen overheid en burgers. Het college ziet daarom aanleiding voor enkele adviespunten.

Meldplicht verlies, diefstal, misbruik of oneigenlijk gebruik DigiD

De gebruiker van een DigiD wordt verplicht melding te doen via www.digid.nl als sprake van verlies, diefstal, misbruik of oneigenlijk gebruik. De voorgenomen regeling maakt niet duidelijk wanneer sprake is van een gestolen of verloren DigiD. Zo is bijvoorbeeld niet duidelijk of sprake is van een "gestolen" of "verloren" DigiD in de situatie van een gestolen of verloren smartphone met daarop de DigiD-app. Een burger kan zijn DigiD dan in de meeste gevallen nog wel op andere apparaten en op de website gebruiken, terwijl het beeld kan bestaan dat zijn DigiD is "gestolen" (en mogelijk niet meer bruikbaar is) vanwege de gestolen smartphone.

3.1 Het college adviseert te verduidelijken wanneer sprake is van een gestolen of verloren DigiD en daarmee wanneer de meldplicht van toepassing is.

De regeling bevat geen bepalingen en toelichting over het vervolg nadat verlies, diefstal, misbruik of oneigenlijk gebruik door een DigiD-gebruiker is gemeld. De memorie van toelichting bij de Wet digitale overheid (Wdo) besteedt in algemene zin aandacht aan deze situatie. Daarbij is ingegaan op de mogelijkheden voor het blokkeren van identificatiemiddelen en het intrekken (ongeldig maken) van deze middelen. Een uitwerking van het proces dat een burger doorloopt om zijn DigiD(app) te kunnen blokkeren en zijn identificatiemiddel te kunnen herstellen of opnieuw aan te vragen ontbreekt in de regeling en de toelichting. Het onderbreken, blokkeren en intrekken van een identificatiemiddel kan noodzakelijk zijn om ernstiger problemen te voorkomen. Voor burgers is actieve en actuele informatie van groot belang als de overheid de status van een identificatiemiddel wijzigt.⁷ Duidelijke communicatie en passende, lastenluwe dienstverlening is belangrijk om als burger spoedig de gecompromitteerde DigiD(app) te blokkeren en weer te kunnen beschikken over een geldig digitaal identificatiemiddel. Volgens het college is het daarom van belang dat de toelichting bij het voorstel duidelijk maakt wat het vervolg is na een melding van een DigiD-gebruiker over verlies of diefstal.

Het college vraagt daarbij ook specifiek aandacht voor de situatie van een gestolen telefoon met daarop een DigiD-app. Burgers kunnen via de MijnDigiD-account (via de website van digid.nl) de DigiD-app op een gestolen smartphone deactiveren. Daarvoor moet de burger inloggen met zijn DigiD-gebruikersnaam en -wachtwoord. Burgers zullen in de stressvolle situatie van een gestolen of verloren telefoon wellicht het wachtwoord niet meer weten. Die kans wordt vergroot doordat dit wachtwoord voor het gebruik van de app niet noodzakelijk is en het wachtwoord minder vaak wordt gebruikt. Dit zorgt ervoor

⁶ Jaarverslag Logius 2021 - www.logius.nl/onze-organisatie/logius-rapporteert/jaarverslag-2021/logius-diensten-het-jaar-cijfers

⁷ ATR heeft hiervoor ook aandacht gevraagd in een eerdere advies over de wijziging van de Paspoortwet in verband met het eID: www.atr-regeldruk.nl/wp-content/uploads/2018/01/U009-Advies-Wijziging-Paspoortwet-U009-Ministerie-van-BZK-w.g.pdf

dat burgers soms ook het wachtwoord moeten herstellen van hun DigiD, in het geval zij de Digid-app willen deactiveren. Dat is, na het invoeren van de DigiD-gebruikersnaam en een Burgerservicenummer mogelijk via a) de ontvangst van een brief, of b) via de combinatie van sms en een email. De eerste route is in het buitenland onwerkbaar en de laatste route is in het geval van een gestolen smartphone onveilig.⁸ Bij een gestolen telefoon in het buitenland is er in de hiervoor beschreven situatie geen werkbare manier om DigiD veilig te stellen en te herstellen. Het blokkeren van de app en het herstellen van de DigiD kan dan veel tijd kosten. Burgers hebben belang bij een snelle en eenvoudige herstelprocedure. Daarbij kan gedacht worden aan het benutten van andere kanalen, middelen en personen om de identiteit van de DigiD-gebruiker vast te stellen. Bijvoorbeeld telefonische kanalen zoals het meldpunt identiteitsfraude, het gebruik van andere identiteitsmiddelen, de telefoonprovider of een bankenapp. Ook kan mogelijk herstel plaatsvinden via of met behulp van andere personen zoals familie of vrienden en personen die gemachtigd zijn voor de DigiD op de telefoon die is verloren of gestolen, of die is misbruikt of oneigenlijk wordt gebruikt.

3.2 Het college adviseert een gebruiksvriendelijke manier toe te voegen om een gecompromitteerd DigiD te herstellen, de DigiD-app te blokkeren of een nieuw DigiD aan te vragen na verlies, diefstal, misbruik of oneigenlijk gebruik. Deze extra mogelijkheid is specifiek van belang voor de situatie waarbij herstel of opnieuw aanvragen van een DigiD met gebruik van een code per post of de combinatie van sms én email geen passende oplossing biedt. Het college adviseert het proces in de toelichting uit te werken.

Vervallen (en opnieuw aanvragen) DigiD

Het voorstel bestendigt de huidige situatie dat een DigiD niet meer geldig is, drie jaar nadat deze voor het laatst is gebruikt. De situatie bij overlijden is hierop een uitzondering, met een vervalttermijn van één jaar. In de afgelopen drie jaar werden jaarlijks tussen de 580.000 en 625.000 heraanvragen van DigiD gedaan. Daarbij is niet duidelijk of deze heraanvragen aan de orde zijn omdat gebruikers bijvoorbeeld hun DigiD-gebruikersnaam vergeten zijn, of omdat de geldigheid van de DigiD is verlopen omdat deze drie jaar niet is gebruikt. Voor een heraanvraag dient een procedure doorlopen te worden die zowel voor de burger als de overheid tijd en lasten met zich meebrengt. Om deze reden is het van belang het aantal heraanvragen te beperken. Omdat niet duidelijk is welke oorzaken exact ten grondslag liggen aan de heraanvragen, kunnen vooralsnog geen gerichte maatregelen worden getroffen. Nader inzicht in deze oorzaken biedt deze mogelijkheid wel.

3.3 Het college adviseert te onderzoeken wat de voornaamste oorzaken zijn van DigiDs die opnieuw worden aangevraagd en op basis hiervan maatregelen te treffen om dit te beperken.

---

⁸ Indien via DigiD.nl een nieuw wachtwoord wordt aangevraagd via sms en email, worden die gegevens (veelal) naar de gestolen telefoon gezonden. Het is van groot belang dat burgers deze vergissing niet maken in de stressvolle situatie dat hun telefoon is gestolen of verloren.

Bij maatregelen kan volgens het college worden gedacht aan bijvoorbeeld het actiever informeren van burgers van wie het DigiD bijna verloopt. Indien de voornaamste oorzaak van de vele heraanvragen is gelegen in het vergeten van gebruikersnamen, kan mogelijk een alternatieve procedure worden ingericht voor burgers om hun gebruikersnaam op te vragen, zonder een volledige heraanvraag voor een DigiD te hoeven doen.

4. *Gevolgen regeldruk*

Het voorstel bevat slechts beperkt nieuwe of gewijzigde verplichtingen voor burgers. Nieuw in de regeling is de formele meldplicht bij verlies, diefstal, misbruik of oneigenlijk gebruik. De toelichting bevat geen analyse van de (beperkte) regeldrukeffecten van deze verplichting. Inzicht in deze effecten kan bijdragen aan het treffen van passende maatregelen en de inrichting van een lastenluwe procedure. Mede om deze reden is het volgens het college van belang de regeldrukeffecten in kaart te brengen.

4.1 Het college adviseert de regeldrukeffecten van de wijzigingen in het voorstel in kaart te brengen conform de Rijksbrede methodiek.

Het college merkt aanvullend bij adviespunt 4.1 op dat opvolging van de adviespunten bij toetsvraag 2 en 3 kan bijdragen aan een goede werkbaarheid van de regels en daarmee aan beperking van de (ervaren) regeldruk. Opvolging van de adviespunten kan daarmee bijdragen aan lastenluwe regelgeving.

Dictum

Gelet op de toetsing is het eindoordeel van ATR bij de voorgenomen *Regeling voorzieningen Wet digitale overheid*:

De regeling vaststellen, nadat met de adviespunten rekening is gehouden.

Het college vertrouwt erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en gaat er vanuit dat in het definitieve voorstel wordt toegelicht op welke wijze u met onze adviespunten rekening hebt gehouden.

Hoogachtend,

w.g.

M.A. van Hees
Voorzitter

R.W. van Zijp
Secretaris